

Stärk a-kassan istället för att försämra den

Regeringen och Sverigedemokraterna bluffar om sitt förslag om a-kassan. Både finansministern och arbetsmarknadsministern påstår att förslaget inte innebär någon nedskärning på a-kassan, men beräkningar från Riksdagens utredningstjänst visar att det inte stämmer. Regeringen och Sverigedemokraternas förslag innebär stora neddragningar på a-kassan och slår mot nästan alla inkomstgrupper, framför allt de som redan har minst.

Vänsterpartiet vill gå åt andra hållet med åtta punkter för en starkare a-kassa. Bland annat vill Vänsterpartiet höja taket och ta bort nedtrappningen av ersättningen.

Regeringen och Sverigedemokraternas förslag

Regeringen har presenterat ett förslag på en ny inkomstbaserad arbetslöshetsförsäkring. Förslaget ska träda i kraft i oktober 2025. Förslaget innebär dramatiska försämringar för de arbetslösa, ändå har regeringen valt att presentera det som statsfinansiellt kostnadsneutralt och som en ”förbättrad omställningsförsäkring”. Enligt regeringen innebär förslaget att arbetslöshetsförsäkringen moderniseras, förenklas och effektiviseras.

Regeringen påstår att det nya systemet skapar förutsättningar för fler personer än tidigare att omfattas av arbetslöshetsförsäkringen. Förbättringen skulle röra framför allt möjligheten att få arbetslöshetsförsäkring utan medlemskap i a-kassan. Regeringen menar också att rätten till ersättning baseras på inkomst i stället för arbetad tid möjliggör att a-kassorna kan använda de uppgifter som arbetsgivarna redan lämnar till Skatteverket i arbetsgivardeklarationer, vilket skapar stora möjligheter till förenkling och effektivisering för arbetslösa, arbetsgivare och a-kassorna.

Redan idag finns det möjligheter att få arbetslöshetsersättning om man inte är medlem i en a-kassa via Alfa-kassan. Regeringen har inte kunnat visa att reformen faktiskt är en förbättring för de i Alfa-kassan. Lågavlönade deltidsarbetslösa riskerar exempelvis att få längden på försäkringsperioden nedskuren från 300 till 66 dagar.

Det regeringen inte lyfter är att när arbetsvillkoret ersätts med inkomstvillkor blir det lättare för en högavlönad, jämfört med en lågavlönad, att kvalificera sig till arbetslöshetsförsäkringen. Högavlönade får alltså ett bättre försäkringsskydd än

lågavlönade. Det är inte förbättring, det är tvärtom en orimlig orättvisa och traditionell högerpolitik.

Regeringen har inte kunnat klarlägga hur förbättringen ser ut för arbetslösa, men regeringen har hänvisat till att förslaget inte är en besparing för att bevisa att det endast är en ”förändrad a-kassa”, inte en försämrad a-kassa.

Ministrarnas påståenden

På pressträff 14 februari 2024 frågade journalister om förslaget är kostnadsneutralt och finansminister Elisabeth Svantesson fick frågan ifall a-kassan kommer ”svälla eller minska totalt sett på statsbudgeten”. Hon svarade då:

”Inte just med anledning av de här förändringarna, sen är det ju om a-kassan minskar eller ökar i kostnader, det beror på arbetslösheten så klart.”

På samma pressträff sa arbetsmarknadsminister Johan Pehrsson angående samma sak att *”vi beräknar att ur statens perspektiv är det ungefär neutralt”*.

Faktiska konsekvenser

Regeringens förändringar innebär dramatiskt försämrade villkor för de som är i dagens arbetslöshetsförsäkring. Det gäller särskilt de med längre arbetslöshetstid. För en LO-medlem som tjänar 30 000 kronor i månaden är den lägsta nivån idag på ersättning i långtidsarbetslöshet cirka 19 000 kronor i månaden. I regeringens förslag kommer det att vara cirka 8 000 kronor/månaden. Även för de med kortare arbetslöshetstid innebär det betydande inkomstminskningar. Det handlar om tusenlappar i månaden.

Dessa betydande besparingar skulle alltså gå till förbättringar för andra arbetslösa grupper, då förslaget enligt regeringen är offentligfinansiellt neutralt. Det är dock inte sant. Enligt Riksdagens utredningstjänst, (RUT Dnr 2024:615) innebär regeringens nya förslag en betydande besparing för staten på 3,6 miljarder kronor. Samtidigt förlorar kommunerna 1,5 miljarder på grund av minskade skatteintäkter och ökade kostnader för ekonomisk bistånd. Sammantaget är det en avsevärd offentlig besparing som regeringen vill göra på a-kassan.

Det finns förklaringar till hur detta bedrägeri från regeringen gått till. Regeringen har valt att, trots att propositionen landade på riksdagens bord redan 4 april 2024, märkligt nog inte införa förändringen förrän i oktober 2025. De har sedan räknat på de statsfinansiella effekterna för år 2026.

En effekt av detta obegripligt sena genomförande av reformen är att de kraftigt negativa effekterna på arbetslösas inkomst då inte inträffar förrän efter riksdagsvalet 2026. Detta eftersom förändringen endast kommer gälla den som blir arbetslös efter

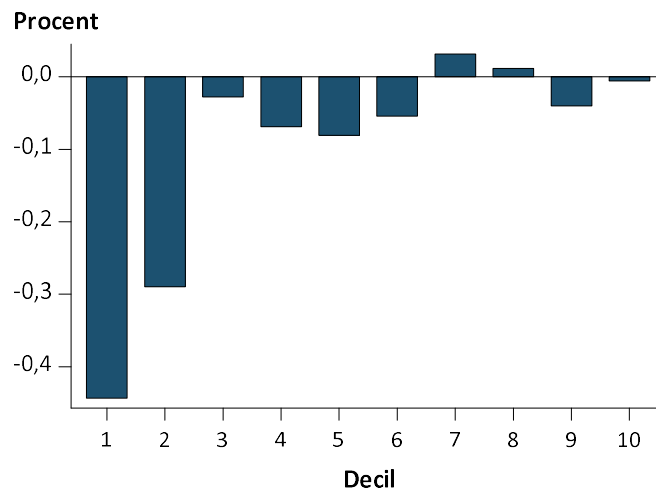
att det nya systemet införs. Det är svårt att tolka på annat sätt än att de vill skjuta fram en jobbig debatt till efter valet.

En annan effekt är att under år 2026 kommer många arbetslösa fortfarande att vara i det gamla systemet. Vad a-kassan kostar 2026 svarar därmed inte på frågan vad skillnaden i statens kostnad är för respektive system, den fråga finansministern gett sken av att svara på. Det korrekta svaret är att när förändringen är genomförd är det en besparing på 3,6 miljarder för staten. Det är orimligt att tänka sig att finansministern inte känner till detta och därmed måste slutsatsen vara att finansministern avsiktligt vilselett journalister och väljare.

Fördelning

Vänsterpartiet har även bett Riksdagens utredningstjänst att beräkna de fördelningspolitiska effekterna av förslaget när det är genomfört. I diagram 1 redovisas den genomsnittliga effekten på disponibel inkomst per konsumtionsenhet med en fullt utbyggd reform år 2026.

Diagram 1: Genomsnittlig effekt på disponibel inkomst per konsumtionsenhet som en följd av införandet av en inkomstbaserad arbetslöshetsersättning, fullt utbyggd reform, år 2026

Källa: SCB, FASIT, basår 2022.

Som framgår av diagram 1 är det endast decil 7 och 8 som får en lite positiv effekt av det nya systemet. Det är framför allt decil 1 och 2, alltså de hushåll som redan har svagast ekonomi, som påverkas kraftigt negativt av förslaget.

Det regeringen genomför är en historisk försämring av arbetslöshetsförsäkringen som slår mot de redan mest utsatta. Det sparar staten cirka 3,6 miljarder. Det är orimligt att finansministern inte känner till detta.

Vänsterpartiets förslag

Det regeringen nu genomför är också en attack på lägstalönerna. När ersättningsnivåer i a-kassan kraftigt försämras kommer pressen på lägstalönerna att öka ännu mer. Detta är ingen oavsiktlig effekt, utan ingår i högerens traditionella tankegod. Tanken utgår ifrån från nationalekonomisk teori där minskad ersättning leder till att arbetslösa accepterar lägre lön och söker fler jobb. Vänsterpartiet delar LO:s uppfattning att det är sant att sämre ersättning leder till lägre löner för hela löntagarkollektivet och att detta är vare sig positivt för ekonomin eller för arbetslösheten, vilket modern arbetsmarknadsforskning visar. Snarare skadar det produktivitetens utvecklingen och riskerar att ha långsiktigt negativa konsekvenser på sysselsättningen.

Vänsterpartiet kommer därför i höstbudgeten lägga ett förslag om förstärkt arbetslöshetsförsäkring i linje med den svenska modellen som innehåller:

- Höjt och indexerat tak (stoppar urholkningen)
- Sänkt arbetskrav från 6 månader till 4 månader (sänker trösklar)
- Sänkt medlemskrav i a-kassa från 12 månader till 6 månader (sänker trösklar)
- Tillåt att beräkna den ersättningsgrundande inkomsten under den 12 månaders ramtiden på 6 månader om det är mer gynnsamt för den sökande (minskar flödet till försörjningsstöd)
- Nej till nedtrappning av ersättningsgraden (skyddar lägsta löner)
- Höjt avdrag för medlemskap i a-kassan till 50 procent (gör det billigare)
- Avdragsrätt för medlemskap i fackförbund (ökar sannolikheten att vara med i a-kassa)
- Återinfört studerandevillkor som ger studerande rätt arbetslöshetsersättning (sänkta trösklar)

Dessa förslag innebär både att fler kan få a-kassa om de blir arbetslösa och att man då får en rimlig ersättning man kan leva på. Det är själva poängen med en arbetslöshetsförsäkring. Vår modell skapar trygghet för löntagarna och stoppar den press på lönenivåerna som regeringen och Sverigedemokraternas förslag skulle innebära.

